

การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
Needs Assessment of Instructional Leadership Development in World-Class
Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office
Chaiyaphum

ธรรมบุญ วิชaha^{1*}, เพียงแข ภูผายาง²

Tamanoon Wichaha¹, Piangkae Poophayang²

(Received: 2025-03-18; Revised: 2025-04-06; Accepted: 2025-06-10)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและผู้บริหารในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 614 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.989 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการกำหนดพันธกิจ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Doctor of Philosophy Program, Educational Administration, Chaiyaphum Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² Assistant Professor, Educational Administration, Chaiyaphum Rajabhat University

* Corresponding Author, E-mail: tamanoon2029@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) study the current condition and desirable condition of instructional leadership in World-Class Standard Schools, and 2) assess the priority needs for instructional leadership in World-Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office of Chaiyaphum. The sample consisted of 614 teachers and administrators from World-Class Standard Schools, selected through stratified random sampling technique. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity ranging between 0.80-1.00 and reliability of 0.989. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and the Priority Needs Index Modified (PNI_{modified}).

The research findings showed that: 1) The current condition of instructional leadership in World-Class Standard Schools was at a moderate level, while the desirable condition was at the highest level, and 2) priority needs assessment of instructional leadership development for instructional leadership in World-Class Standard Schools, ranked from highest to lowest, were as follows: promoting teaching and learning atmosphere, curriculum and instructional management, instructional supervision, monitoring student progress, and mission definition respectively.

Keywords: Priority need, Instructional Leadership, World-Class Standard School

บทนำ

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การศึกษาวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Alanoglu, 2022) ผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพจะสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครู และสร้างความคาดหวังสูงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Hallinger & Murphy, 2012) การวิเคราะห์ห่อถักพบว่ ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถยกระดับความเชื่อมั่นในความสามารถของครูผ่านพฤติกรรมกรเป็นผู้นำทางวิชาการ (Alanoglu, 2022) นอกจากนี้ การศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน โดยเฉพาะใน

โรงเรียนที่มีความท้าทายด้านทรัพยากรและความยากจน การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกบริบท (Cox & Mullen, 2023)

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กำหนดมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการเตรียมเยาวชนไทยเพื่อเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 โดยมีการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (world citizen) ผ่านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (world-class standard) และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (quality system management) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานต้องการผู้ที่มีทักษะหลากหลาย โดยเฉพาะความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารและคุณลักษณะความเป็นพลโลก (อริบ หัตถกิจ และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2564) จุดเด่นของหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลคือการเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่สอง ผ่านรายวิชาเพิ่มเติมที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ การสื่อสารและการนำเสนอ และกิจกรรมนำองค์ความรู้ไปบริการสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติเป็นความท้าทายสำคัญของระบบการศึกษาไทย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล อีกทั้งสมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ความรู้การบริหารงานวิชาการ และภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถทำนายการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลได้ (สุนทร รุ่งสว่าง และคณะ, 2566) และภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับมาก (ฐิติพร เผือกพิบูลย์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน การนิเทศ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งจากข้อมูลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยลดลงในช่วงระหว่างปี 2564 ถึง 2566 อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิได้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มุ่งเน้นให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครู ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้วยนวัตกรรมจัดการศึกษา AIM 3I MODEL (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2567) สะท้อน

ให้เห็นว่าผู้บริหารต้องมีสมรรถนะการบริหารที่เข้มแข็ง มีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการ สามารถชี้นำและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลอย่างยั่งยืน (เป็นหนึ่ง เองสกุล และคณะ, 2567)

จากความสำเร็จข้างต้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกผ่านหลักสูตรที่เน้นทักษะ การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผ่านผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถทำนวยความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลได้อย่างสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 21 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,479 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 21 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 614 คน ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) ศึกษาหาข้อมูลจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 21 โรงเรียน

2) กำหนดขนาดของสถานศึกษาตามจำนวนนักเรียน เป็น 4 ขนาด ดังนี้

- สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 119 คนลงมา

- สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 120 – 719 คน
- สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 720 – 1,679 คน และ
- สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป

3) คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับช่วงความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 614 คน

4) ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 614 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

2.1 การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ที่แสดงถึงความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ผ่านการตรวจพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

2.2 การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 คน พร้อมหาค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) ซึ่งพบว่าช่วงพิสัยของค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.341–0.853 ซึ่งผ่านเกณฑ์ .306 ที่ตั้งไว้ (ที่ระดับนัยสำคัญ .05, $df=28$) ทุกข้อ และนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกมาตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.989

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบของแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form) ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 21 แห่ง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 614 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้

- 4.50 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยสุด ดังนี้ การกำหนดพันธกิจ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การนิเทศการสอน การจัดการหลักสูตรและการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยสุด ดังนี้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน การกำหนดพันธกิจ และการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ตามลำดับ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียน มาตรฐานสากล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดพันธกิจ	3.18	0.57	ปานกลาง	4.83	0.42	มากที่สุด
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	3.01	0.49	ปานกลาง	4.85	0.37	มากที่สุด
3. การนิเทศการสอน	3.02	0.48	ปานกลาง	4.84	0.39	มากที่สุด
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	3.08	0.55	ปานกลาง	4.82	0.41	มากที่สุด
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	2.98	0.47	ปานกลาง	4.84	0.39	มากที่สุด
ภาพรวม	3.05	0.52	ปานกลาง	4.84	0.40	มากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่ามีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยสุด ดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการกำหนดพันธกิจ ตามลำดับ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับความ
	(D)			(I)			modified	ต้องการ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	(I-D)/D	จำเป็น
1. การกำหนดพันธกิจ	3.18	0.57	ปานกลาง	4.83	0.42	มากที่สุด	0.51	5
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	3.01	0.49	ปานกลาง	4.85	0.37	มากที่สุด	0.61	2
3. การนิเทศการสอน	3.02	0.48	ปานกลาง	4.84	0.39	มากที่สุด	0.60	3
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้า ของนักเรียน	3.08	0.55	ปานกลาง	4.82	0.41	มากที่สุด	0.56	4
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางการ เรียนการสอน	2.98	0.47	ปานกลาง	4.84	0.39	มากที่สุด	0.62	1

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมาตรฐานสากลมีเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินงานของสถานศึกษาจึงเป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวตามนโยบายทางการศึกษาและอยู่ในระดับที่เป็นมาตรฐาน ทำให้โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับมากที่สุด โดยการจัดการหลักสูตรและการสอนมีสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การบริหารและการพัฒนาหลักสูตรที่มีทิศทางอย่างชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ จุฬามาต นาพา และคณะ (2566) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการเข้าสู่มาตรฐานสากล มีเน้นที่การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สอดคล้องกับ ยุพิน บุญประเสริฐ (2562) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากลต้องดำเนินการทุกด้านพร้อมกัน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่กระชับและบูรณาการการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้น สหวิทยาการของวิชาแกนหลัก และเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย ถือเป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้าง ทักษะการคิดขั้นสูง ของผู้เรียน อีกทั้งการปรับบทบาทของครูให้เป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสากล ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนมาตรฐานสากล มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ อีกทั้งโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุ่งเน้นให้การเพิ่มศักยภาพด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงมีความ

ต้องการพัฒนาด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาที่ว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการติดตามพัฒนาการอย่างต่อเนื่องช่วยให้ครูสามารถปรับกลยุทธ์การสอนได้ทันที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ผิวบาง และวัลลภา อาริรัตน์ (2567) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการวิถีใหม่กับคุณภาพของโรงเรียน โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยุคลธร แสงชัยศรียากุล และธดา สิทธิธาดา (2565) ยังพบว่าการจัดการเรียนรู้และการนิเทศการสอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตร นอกจากนี้งานวิจัยของ นิยา เปี่ยมพีชนะ (2566) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ ไปนาน และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยให้ครูสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศรีกุล (2566) ที่พบว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ของภาวะผู้นำทางวิชาการ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพครู ล้วนมีความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการติดตามพัฒนาการของนักเรียน รวมถึงสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอนมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรจัดทำแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเรียน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นของผู้เรียน

1.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารด้านการบริหารหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาทักษะการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการมาตรฐานสากลและบริบทท้องถิ่น พร้อมทั้งสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทย

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ประสบความสำเร็จทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กระทรวงศึกษาธิการ.

นิตดา เปี่ยมพิชนะ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.

Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(1). 256-269. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/257899>

จุฑาภรณ์ ไปนาน และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(1), 404-414.

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2135>

จุฑามาศ ผิวบาง และวัลลภา อารีรัตน์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการวิไลใหม่กับโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารปัญญาภิธาน*, 9(1), 141-154.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/270366>

- จุฑามาศ นาพา, นวัตร หอมสิน และพงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ. (2566). การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล กรณีศึกษา : โรงเรียนวังหลวงพิทยาสรรพ์. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 20(39). 49-62. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/15960>
- จิตติพร เผือกพิบูลย์, พงษ์ มั่งคั่ง, และสายฝน เสกขุนทด. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 13(3), 163-177. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/242514>
- เบญจวรรณ ศรีกุล. (2566). ภาวะผู้นำสถานศึกษากับการบริหารในสภาพการณ์ปัจจุบัน. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(4), 340-347. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/263386>
- ยุคลธร แสงชัยศรียากุล และ ธดาสีธีธาดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(4), 159-174. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/262240>
- ยุพิน บุญประเสริฐ. (2562). แนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 3(1), 25-33. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/186707>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ. (2567). *นวัตกรรมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ 2567*. <https://new.sesaochaiyaphum.go.th/documents/view?id=12>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. 21 เช่นจรี.
- สุนทร รุ่งสว่าง, นภาพรณ ยอดสิน, และพิชญภา ยืนยาว. (2566). สมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(1), 28-40. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/260644>
- อชิป หัตถ์กี และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2564). หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล: หลักสูตรในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(1), 1-12. <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol49/iss1/9>

- เป็นหนึ่งใน เองสกุล, ภัทร หลังประยูร, และธีรวัฒน์ มอนไธสง. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. *วารสาร มณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(6), 1073-1085. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/6167>
- Alanoglu, M. (2022). The role of instructional leadership in increasing teacher self-efficacy: A meta-analytic review. *Asia Pacific Education Review*, 23, 233-244. <https://doi.org/10.1007/s12564-021-09726-5>
- Cox, J. S., & Mullen, C. A. (2023). Impacting student achievement: Principals' instructional leadership practice in two Title I rural schools. *Journal of School Leadership. Journal of School Leadership*, 33(1). 3-25. <https://doi.org/10.1177/10526846221133996>
- Hallinger, P., & Murphy, J. (2012). Running on empty? Finding the time and capacity to lead learning. *NASSP Bulletin*, 97(1), 5-21. <https://doi.org/10.1177/0192636512469288>
- Yamane, T. (1973) *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition, Harper and Row.